

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Landsdelegeretmøde	2
Fra hovedbestyrelsen	3
Nyt fra kredsene	4
Rønnekildegaard i Ramløse	6
Dyreliv på Stillehavsidyl	11
Birket	13
Understøttelsesforeningen	16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening
 Oktober - November 1995
 Nr. 318 - 53. årgang

*Rønnekildegaard ved Ramløse i Nordsjælland, er slægtsgård i 8. generation.
 Læs om gården side 6-10.*

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte,
tlf. 42 80 25 37. Træffes bedst tirsdag og efter kl. 17.
Postgiro nr. 8 08 31 42

Ejendomskonsulent:

Anders Frederiksen, Søndertoften 17, 9500 Hobro,
tlf. 98 51 10 25. Telefax 98 51 16 16

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Gårdejer Carl Martin Christensen,
»Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby,
tlf. 64 85 11 74

Næstformand:

Gårdejer Peder Møller Frifelt,
»Lindegård«, Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 75 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen,
»Solgaard«, Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 42 19 38 37
(Formand: Nordsjællandskreds)

(Ovennævnte tre udgør
hovedbestyrelsens
forretningsudvalg.)

Gårdejer Poul Ancher Hansen,
»Stensebygaard«, Stensebyvej 23,
3730 Nexø, tlf. 56 48 84 60
(Formand: Bornholms Amt)

Gårdejer Jens Peter Hansen,
»Skovgaard«, Ty-Hastrupvej 10 B, 4690 Haslev,
tlf. 53 68 12 67

Gårdejer Arne Højland,
Bakkedraget 3, 4270 Høng,
tlf. 58 85 28 41
(Formand: Vestsjællands Amt)

Gårdejer Meta Larsen,
Kornagervej 54, 4640 Fakse,
tlf. 56 73 09 20
(Formand: Sjælland-Syd)

Proprietær Jens Peder Skov Jensen,
»Hobygården«, Hobyvej 37,
4983 Dannemare,
tlf./fax. 53 94 41 63
(Formand: Lolland-Falster afd.)

Gårdejer Poul Mahler,
»Egbo«, Sandager Kirkevej 30, Sandager,
5610 Assens, tlf. 64 79 10 20

Gårdejer Elise Jensen,
»Højtoftegård«, Gammelby 40,
6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslevkreds)

Gårdejer H.C. Clausen,
»Holmbogaard«, Langbro 2 A,
Ullerup, 6400 Sønderborg,
tlf. 74 46 12 86
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Ernst Plagborg,
Lindevej 4, 7200 Grindsted,
tlf. 75 32 04 12
(Formand: Ribe Amt)

Gårdejer Else Christa Bollerup Nielsen,
Skrumager Hovedgaard,
Skrumagervej 1, Sønder Bork,
6893 Hemmet, tlf. 75 28 00 12

Gårdejer Mads Andersen,
Skårupvej 4, Hanning, 6900 Skjern,
tlf. 97 36 20 74
(Formand: Ringkøbing Amt)

Gårdejer Oluf Føns Knudsen,
»Vesterbygaard«, Vesterbyvej 43, Ødsted, 7100 Vejle,
tlf. 75 86 50 29
(Formand: Vejle Amt)

Gårdejer Anders Knudsen Pedersen,
»Kjærsgård«, Skadholmsvej 5,
Gjærbøl, 7752 Snedsted,
tlf. 97 93 42 71

Gårdejer Jens Kr. Nielsen,
Toftegård, Vrouvej 15, Vroue,
7800 Skive, tlf. 97 54 70 31
(Formand: Midtjysk kreds)

Gårdejer Henry Slemming,
»Ryttergaarden«, Hammelevvej 23, Hammelev,
8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99
(Formand: Arkivudvalget og Århus Amt)

Gårdejer A.C. Winther Hansen,
»Trillbakkegård«, Korsbjergvej 3 b, Grydsted,
9240 Nibe, tlf./fax. 98 35 16 03
(Formand: Udvalget for økonomiske og landbrugsmæssige sager og Himmerlandskreds)

Gårdejer Esben Saksager,
Lindager 6
9760 Vrå, tlf. 98 98 85 68
(Formand: Vendsysselkreds)

Gårdejer Ingrid Houbak,
»Gedemaalsgaard«, Sakstrupvej 32, Bjergby,
9800 Hjørring, tlf. 98 97 10 36

Landsdelegeretmøde

Den 11. og 12. oktober afviklede De Danske Landboforeninger deres landsdelegeretmøde i Ålborg, og den store forhåndsinteresse samlede sig naturligvis om det tilstundende formandsvalg. - Jeg havde lejlighed til at overvære mødet, og kunne glæde mig over formandens beretning, og ikke mindst debatten om denne. Kjeldsens sidste beretning var meget grundig, og han kom rundt om alle aspekter i landbruget. - Et enkelt punkt i beretningen vil jeg gerne kommentere, nemlig Kjeldsens afslutning, der omhandler organisationsstrukturen i landbruget.

Kjeldsen sagde: »Alle er enige om, at styrke det erhvervs-politiske og faglige arbejde. Jeg vil hævde, at stort set alle landmænd er enige med mig i, at tiden er ved at løbe fra den nuværende opdeling af vore aktiviteter. Det mest rationelle er en fusionering af landboforeningerne og familie-landbrugets arbejde - både lokalt og på landsplan«.

Disse synspunkter er meget på linie med det vi har drøftet og konkluderet i Slægtsgårdsforeningens hovedbestyrelse. Jeg glæder mig over, at det nu er blevet et emne, der kan drøftes på et landsdelegeretmøde i landboforeningerne. - Når emnet nu kan drøftes, er det selvfølgelig ikke, fordi vi har rejst det, men fordi det er et spørgsmål, der er til debat i landbrugets egne rækker. Det er et emne, der er blevet berørt i den formandsvalgkamp, der har fundet sted i de sidste måneder. - Kjeldsen nævnedes også muligheden for at gå over til direkte valg til landbrugets ledelse, og også her røres der ved et emne, der tales om blandt landmændene ude i marken.

Ingen skal tro, at dette bliver let, men en forudsætning for at komme videre, er at man erkender, at her er nogle relevante problemer, der skal til debat.

Jeg skal på Dansk Slægtsgårdsforenings vegne bringe en varm tak til Kjeldsen for to årtiers stor indsats for dansk landbrug. Det er en gerning, der bliver svær at løfte for hans efterfølger, men det er først og fremmest en indsats som alle danske landmænd må respektere og påskønne.

Der er nu efter en intens valgkamp valgt ny formand, og selv den triste baggrund for at feltet blev reduceret i sidste runde, skal ikke gøre Peter Gæmelkes valg mindre.

Dansk Slægtsgårdsforening sender vore varmeste lykønskning, og vi lover fuld opbakning til det arbejde der nu forestår. Vi vil altid være parat med vore kommentarer, og ind imellem også med kritik, men altid ud fra hvad der tjener dansk landbrug bedst.

Jeg håber at alle danske landmænd vil indtage den samme holdning, og bakke op om vores nye formand, for derved at give ham en fair mulighed for at vise, hvad han kan. Det er aldrig rart, hvis vores formand skal bruge megen tid på at forsvare sig i sit bagland, når tiden kan bruges på fremadrettede gøremål. - Vi ønsker tillykke til Peter Gæmelke og ønsker god vind fremover!

Carl Martin Christensen.

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16 eller
86 48 34 44, lokal 35
(onsdag kl. 11-15), fax 86 48 41 82

Arkivarer:
Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Aage Kirkegaard,
Fløjstrupvej 29, 8900 Randers,
tlf. 86 49 43 03

Else-Margrethe Ransy,
Udbygade 19, 2200 København N,
tlf. 35 37 73 22 kl. 18-21
(fortrinsvis folketællinger)

Redaktion:

Ole G. Nielsen,
Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse,
tlf./fax. 53 58 40 16

Nr. 318 udkommer omkring 20. oktober.
Stof til dette nummer skal være hos
redaktøren inden den 20. september.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Korsør Bogtryk ApS
4220 Korsør, tlf. 53 57 79 43
Fax 53 57 36 35

Fra hovedbestyrelsen

Dette efterårs hovedbestyrelsesmøde blev afholdt den 10. oktober hos Dansk Landbrugsmuseum på Gammel Estrup.

Formanden indledte med at *takke Århuskredsen* for et godt årsmøde 1995, og kunne derefter med tilfredshed berette at A.C. Winther Hansen havde fået to adgangskort til *De danske Landboforeningers delegeret møde* i Ålborg i de to efterfølgende dage. Disse gæstekort ville A.C. og han benytte.

Om det forestående formandsvalg sagde landsformanden, at alle tre kandidater er kvalificerede og landbruget skal slutte op om den, der vælges, så vi optræder som en enhed.

Vedrørende »*Jens og Anna Jensens fond*« meddelte landsformanden, der også er formand for fonden, at regnskabet er godkendt. Fondsbestyrelsen har modtaget 60 ansøgninger, og uddelt 6 legatportioner på 10.000 kr. og 7 legatportioner på 5.000 kr. Rejselegaterne uddeles til unge, der vil uddanne sig - teoretisk eller praktisk i udlandet. Der kommer desværre en del ansøgninger fra unge, der søger tilskud til landbrugsskoleophold, men det er ikke legatets formål.

Jens og Anna Jensens fond får er ikke længere låneansøgninger. Dermed bliver en større del af midlerne bundet i værdipapirer og medgiver et større udbytte, hvorfor der også bliver flere penge at uddele som rejselegater.

Valg:

Carl Martin Christensen genvalgte til landsformand. Peder Møller Frifelt genvalgte til næstformand.

Forretningsudvalget består af:

formand, næstformand og Vagn Mathiasen.

Arkivudvalget:

Henry Slemming (formand), Ingrid Houbak, Arne Højland, A.C. Winther Hansen og Poul Mahler.

Bladudvalget:

Peder Møller Frifelt (formand), Elise Jensen, A.C. Winther Hansen og Carl Martin Christensen.

Udvalget for økonomiske landbrugsmæssige sager:

Jens Peter Skov Jensen (formand), Esben Saksager, Carl Martin Christensen og A.C. Winther Hansen.

Derefter fulgte meddelelser fra *udvalget for økonomiske landbrugsmæssige sager*, og her sagde udvalgsformanden A.C. Winther Hansen: »Fra vores forening følger vi opmærksomt med i hvad der rører sig inden for landets største landboorganisation.

Vi har ikke villet pege på nogen person, idet vi holder os neutrale, men jeg havde da gerne set et par kandidater mere stillet op.

Det er tankevækkende, at der over det ganske land kun var mødt omkring 4.000 medlemmer op til kandidatmøderne.

Kan det skyldes en udbredt afmagt overfor toppen i landboforeningen?

Vi kan måske også tolke det som en stiltiende protest, ud fra den opfattelse, at den enkelte ikke har nogen indflydelse på valget til toppen!

Jeg står ikke for den tanke, at det er bydende nødvendigt med et generationsskifte. Det er alt afgørende at

finde en markant person, der med nytænkning vil arbejde hen imod en ny strukturændring i vore landboorganisationer. - Vi skal have en sideløbende dialog med vore forbrugerorganisationer, for vi skal ikke opfattes som dem, der underordnet krav og kvalitet bare producerer uden hensyntagen til miljø og forbrugerne.

Fra Slægtsgårdsforeningens side må vi til stadighed pege på enhedsorganisationen, det er den eneste vej til at opnå resultater for fremtiden. Uanset størrelse og produktionsgren må vi stå urokkeligt sammen, så de politiske partier ikke kan sætte splid mellem landmændene«.

A.C. Winther Hansen stillede dette spørgsmål:

»Hvad skal vi fra Slægtsgårdsforeningens side sætte som vort arbejdsprogram fremover?« - Og han gav selv dette svar: »Jeg tror stadig på, at en kulturel og landbrugsfaglig forening vil der blive hørt efter« - og fortsatte: »Jeg vil gerne høre fra jer, skal vi stoppe her og nu og kun være en kulturel forening, eller skal det landbrugsfaglige være med til at sætte sit præg på det arbejde, vi gør her i hovedbestyrelsen?«

Den efterfølgende debat støttede Winther Hansens ønske om en mere landbrugspolitisk profil, men det blev tolket klare af landsorganisationens næstformand Peder Møller Frifelt, der sagde: »Vi er en kulturel forening, men vi må ikke være tandløse. Vi må ikke skyde med skarpt, men huske hvor vi står«.

Næste punkt var *ejendomskonsulent Anders Frederiksen* orientering om nye tiltag istedet for arveafgift.

At arvingerne må modtage 40.000 kr. om året har det problem, at pengene skal over bordet, men Anders Frederiksen forventer at det bliver muligt at sætte 500.000 kr. af til overdragelse i portioner af 40.000 kr. ved gårdhandler. Skal man have omprioriteret de tunge kontantlån, skal de gøres inden nytår, da der er andre regler efter 1. januar 1996.

Loven om forbrugerbeskyttelse ved køb og salg gælder ikke for handler mellem landmænd. Forbrugerbeskyttelsesbestemmelser om fortrydelsesret gælder kun for nedlagte landbrug og parcelhuse.

Foreningens *kasserer og sekretær Inger M. Hansen* fremlagde regnskab og budget, der ikke gav nogen kommentarer. Medlemsstatistikken, der peger på stabil medlemstal blev forelagt sammen med en liste over restancer, så de lokale formænd kunne se, hvem der er ved at falde fra i deres distrikt.

Arkivudvalgets formand Henry Slemming kunne med glæde berette, at alt går godt. Der er pænt besøgstal, bl.a. har der været besøg af en hollandsk familie, der søgte deres aner i Danmark.

Arkivar E. Overby gennemgik tilgåede gaver.

Og endelig drøftede man, hvorledes Slægtsgårdsdiplomet kan udarbejdes efter at Bo Johansen har fået andet arbejde.

Det er arkivudvalgets ønske, at der kan ansættes en ny medarbejder til dette specielle arbejdsområde.

Peder Møller Frifelt kunne om *bladudvalget* oplyse, at alt fungerer, og redaktøren kunne supplere med, at bladudvalget havde ønsket, at det kommende blad skulle

have hovedbestyrelsesmødets referat med, ligesom man ville have landsformandens kommentar til valg af ny formand for landboforeningerne.

Om årsmødet 1996, der afvikles 1.-2. juni kunne Elise Jensen fremlægge et meget interessant program, med formiddagskaffe hos hendes søn og mand på Højtoftgård. Selve årsmødet holdes på Skamlingsbanken, mens festen afvikles på Den gamle Grænsekro.

Udflugten vil være med udgangspunkt i Christiansfeld og derefter rundt på Haderslev Næs med besøg på slægtsgårdene Ultang og Grarupgaard.

Om årsmødet 1997, der afholdes på Falster i dagene 24.-25. maj luftede Jens Peter Skov Jensen de overvejelser man har gjort sig, men der er god tid til at få sat det årsmøde i system.

Årsmødet 1998 er inviteret til Ribe Amt.

Slægtsgårdsforeningen besluttede at give et bidrag til Prins Joachims fond.

Dagen sluttede med en gensidig orientering om aktiviteter i de enkelte kredse.

OGN.

Nyt fra kredsene

VENDSYSSELKREDSSEN

Igen i år har kredsen afholdt en vellykket sommertur med generalforsamling. Man besøgte Karna og Jens Holger Toft på Nørreskovgaard ved Hals.

Efter den meget gæstfrie modtagelse fortalte Jens Holger Toft om gården og slægten. Oldefaderen brød op fra sin hjemegn og opkøbte 1000 tdr. land skov ved Hals.

Der er udstykket to store gårde fra denne parcel, men fortsat er der 250 tdr. land til Nørreskovgaard fordelt på skov og mark.

Karna Toft bød forsamlingen indenfor i stuehuset, hvor hvert rum er præget af fruens interesse for fine antikke møbler, og der lød mange begejstrede udbrud over de mange smukke møbler, de hyggelige stuer og den veltrimmede have.

Da sommerens sidste regnbyge havde bestemt sig til netop denne eftermiddag, fik vi lov til at nyde vor kaffe og afholde generalforsamling i stuerne.

Formanden aflagde en særdeles god beretning om årets gang i foreningen. Esben Saksager og Peter Vestergaard Olesen blev begge genvalgt.

Bestyrelsen har været samlet og Esben Saksager blev genvalgt til formand, Johanne Frandsen genvalgte til Næstformand og Ingrid Houbak fortsætter som sekretær.

Ingrid Houbak.

SJÆLLAND SYD

Lørdag, den 25. november indbyder kredsen til slots- og teaterbesøg.

Bestyrelsen har fået adgang til den såkaldte »Belletage« på kong Christian den Ottendes palæ på Amalienborg Slot.

Belletagen er den smukke etage, der hvor der er højest til loftet og med det smukkeste udstyr. Her udstilles den nye prinsesses brudekjole.

Vi bliver vist rundt i to hold, så der bliver lidt ventetid, men der er meget at se på nær slottet.

Derefter spiser vi, og aftenen forløber på Amager-scenen, hvor vi oplever teatrets opsætning af »Mød mig på Cassiopeia«.

Denne spændende og kulturelle tur koster 375 kr., men heri er bus, entré og middag.

Tilmelding til Jens Hansen, Hastrup, tlf. 53 68 12 67.

Kredsen afholder generalforsamling lørdag, den 16. marts kl. 13.00 i Rønnede hos Østsjællands Landboforening.

Meta Larsen.

RINGKØBING AMTSKREDS

Kredsens sommerudflugt blev velbesøgt - 75 deltagere var mødt op på Strædegård i Stauning. Her sidder syvende generation ved Harry Jensen og hustru Bengta Jensen. Ottende generation - Peter Jensen er 24 år og på Hammerum Landbrugsskole, og han vil være klar til at overtage Strædegård.

Harry Jensen er amtsrådsmedlem, og junior er vant til at afløse den travle fader. Da Slægtsgårdsforeningen besøgte Strædegård, så man den gamle gårds bygninger og stuehuset, hvor især jagtstuen blev beundret. Væggene er prydet med 60 opsatser af dyr, som er faldet for Harry Jensens skud. Jagten er en traditionel del af husholdningen for vestjyske bønder, forklarede Bengta Jensen.

De besøgende blev vist rundt i Skjern Enge og på gårdens marker (100 ha). Her dyrkes korn og kartofler til fremavl. På Strædegård har man været med til at forsyne danske kartoffelavlere med et helt nyt læggeomateriale, hvor en række plagsomme sygdomme er udryddet.

Slægtsgårdsmedlemmerne fik også indtryk af en gård, hvor avlsafrøder veksler med biotoper, hvor naturen får lov at udfolde sig med et rigt og varieret plante- og dyreliv. Der er plantet 3 og 5-rækkede løvhegn i skel mange steder i sognet. Det har ikke alene forbedret klimaet for agerdyrkningen, men også skabt nye levesteder for vildtet.

Mads Andersen.

HIMMERLANDSKREDSSEN

Vi var på aftenudflugt den 10. august til Nørlund Slot, hvor direktør H. Thorlacius-Ussing bød velkommen til de 80 fremmødte medlemmer og fortalte om slottets og godsets historie. Derefter kørte vi til Torstedlund avls-gård, hvor direktør Thorlacius-Ussing fortalte mere om godset Nørlund og Torstedlund.

Den nye bestyrer på Torstedlund Mads Schall Holberg fortalte om kvægbruget, som er en af Danmarks største malkekvægsbesætninger.

Herefter kørte vi videre til Nørlund Savværk, hvor det var direktør Thorlacius-Ussing, der viste rundt på det meget moderne savværk.

Aftenen sluttede med kaffe på Rold Kro.

Jens P. Sørensen.

LOLLAND-FALSTER KREDSSEN

Onsdag, den 6. september 1995 havde Lolland-Falster kredsen arrangeret udflugt til Møn. Der deltog 40 medlemmer. Turen startede kl. 7.30 med en bus fra Stokkemarke, opsamling af deltagere ved Nr. Alslev station, over Farø til Møn, hvor vi kl. 9 var ved Fanefjord Kirke, hvor sognepræst Hans-Henrik Christiansen viste os kirken, der stammer fra 1250, og fortalte om sognets fortid. Kirken ligger ved Fanefjord, som har sit navn fra en langdyssse, som er 100 m lang og ligger 200 m syd for kirken. I langdyssens vestlige ende hviler dronning Fane under en meget smuk prismeformet overligger-sten. I den østlige ende ligger dronningens mand storhøvding Grøn-Jæger, der har givet navn til Grønsund. Iflg. Palle Lauring har biskop Absalon samlet sin flåde i fjorden før han drog i ledning mod Venderne. Af de prægtige kalkmalerier, der pryder kirken, er de ældste udført i ca. 1350 i Triumfbuen, medens de andre er udført fra ca. 1450 af Elmelundsmesteren.

Billederne blev overmalet efter reformationen, fordi menigheden ikke måtte bruge tiden til at se på billeder, men skulle høre efter præstens prædiken. Det må erindres, at der ikke fandtes en bibel på dansk. Før den tid foregik alt på latin, som menigheden ikke forstod, derfor skulle de have billeder at se på. I 1932-34 blev de første billeder afdækket. Der er stadig billeder, der ikke er afdækket på den nederste del af væggen. Kirken døbefont er af gotlandsk marmor og er en gave fra Hansestæderne fra ca. 1300. Den er indvendigt foret med bly. Dåbsfadet blev stjålet i 1956 og det nye er tegnet og støbt af kantor Sloth, Vordingborg. Prædikestolen er fra ca. 1645 og har Chr. den IV's navnetræk. Et kirkeskib ved navn Georgius er ophængt i 1932 og er en model af et skib, der strandede ved Nordfeld i 1922 og bygget af styrmand Karl Kristoffersen, da han var 18 år. Ved forliset druknede tre børn.

Efter besøget i kirken fortsattes turen med ledsagelse af en guide, fru Solveig Holtet Christiansen, forbi Marienborg og Kostervig til Koster, hvor vi besøgte slægtsgårdsejerne Lis og Steen Jørgensen, der driver slægtsgården »Margrethesminde« i tredje generation. Den er på 60 tdr. ld. For 11 år siden begyndte de at interessere sig for antikke ting, og har fyldt gårdens udbygninger op med gamle sager, som de gør i stand og handler med. Der var meget at se på i udstillingslokalerne, hvor der blev budt på en forfriskning.

Turen fortsatte derefter ad snoede veje imod øst gennem det smukke landskab, hvor guiden fortalte meget detaljeret om Møns natur og de gårde, vi kom forbi, videre forbi Møns Klint til Liselund Slot og hotel, hvor vi fik en lækker frokost. Om eftermiddagen blev vi under kyndig ledelse af kustoden på det gamle Liselund slot vist rundt i dette og fik fortalt om slottets historie. I 1783 købte amtmand og godsejer Antoine Calmette og hans hustru Lise denne del af Klinteskoven for at omforme den til en park. De skabte en romantisk have i stedet for barokhavens strenge former. De foretog grundige studier i Europa for at få idéer til parken. Man anlagde haverne med vildtvoksende buske og træer, slyngede

stier og ting, som man syntes var rigtigt romantiske: grotter, kapeller, ruiner, templer og eneboerhuse. Baron Niels Rosenkrantz viste os rundt i parken ad halsbrækkende stier langs stejle skråninger, djævlekløften kaldet, og fortalte livligt om familien Calmette, der gik meget op i at skabe denne pragtfulde park. Der blev skabt en mængde søer ved at opdæmme vandet og grave forskellige søer. Der blev bygget et schweizisk hus, en norsk hytte og en kinesisk tepavillon. En del af parken er desværre siden skredet i havet. I 1795 byggede Calmette det nuværende idylske gamle slot, som er opkaldt efter Lise Calmette.

Det nye slot blev bygget i 1887 af baronesse Oluffa Krabbe og baron Fritz Rosenkrantz. Liselund gods er i denne families eje, medens det nye slot er solgt til Anne og Bent Mathiesen og af dem indrettet til hotel og restaurant.

Turen fortsatte herefter imod vest gennem Borre By forbi Elmelunde kirke, gennem Udby og Ulvshale til øen Nyord, hvortil der er adgang ad en lang smal bro med kun en kørebane med lysregulering. Den vestlige ende er ca. 200 tdr. ld. frugtbar jord, medens den østlige ende består af 700 tdr. ld. strandenge dannet ved aflejring af materiale og ved tilgroning. Nyord Enge siges at være det allerbedste fugleområde i Østdanmark, hvor tusinder af fugle tumler sig året rundt, specielt forår og

efterår under de store fugletræk. På de lave områder går græssende kreaturer, dog under hensyntagen til fuglenes yngletid, idet de indtil 15. juni går på nogle specielle enge. Selve Nyord By er lukket for kørsel, undtaget for byens egne beboere. Vi foretog en hyggelig spadseretur gennem byen til havnen og tilbage og besøgte den specielt formede, ottekantede kirke og de gamle hyggelige gårde og beboelseshuse.

I tidligere tider var Nyord en selvstændig kommune med 300 beboere. Nu er der under 100 beboere, og den hører ind under Møn kommune. I gamle dage boede en mængde lodser i byen for at hjælpe skibene igennem de vanskelige farvande.

Klokken var nu blevet godt 17 og det var tid til at begynde hjemturen til Nr. Alslev, hvor vi satte deltagere af, hvorefter de øvrige var tilbage i Stokkemarke lidt før kl. 19 efter en herlig tur med det skønneste efterårsvejr

Knud Markersen.

Rønnekildegaard i Ramløse

Af Aaase Bomholdt

Rønnekildegaard er en gammel slægtsgård, der i 205 år har været ejet af samme slægt.

Ved landevejen mellem Helsingør og Frederiksværk ligger landsbyen Ramløse med kirke og mølle på hver sit højdedrag. Mod nord ses Tibirke Bakker mod syd Arresø.

Før udskiftningen af Ramløse blev påbegyndt i 1779 var byens gårde placeret langs med den nuværende landevej gennem Ramløse by. Rønnekildegaard, der var afbrændt før udskiftningen, lå midt i byen hvor der nu er parkeringsplads overfor Toftegaard. I forbindelse med udskiftningen blev gården flyttet til den nuværende placering i Ramløse Bakker.

På bakken i haven står stene med indhuggede navne og årstal, der fortæller hvem gårdens fæstere og ejere har været på gårdens nærværende placering.

JO	1785 Jens Olsen
OLS	1788 Olle Larsen Saunte
MS - BLd	1790 Mads Sørensen, Bodil Larsdatter
PM - IHd	1810 Peder Madsen, Ingeborg Hansdatter
PP - KPd	1841 Peder Pedersen, Karen Pedersdatter
JPP - SJL	1864 Jens Peder Pedersen, Severine Jensine Larsen
JP - MS	1910 Jens Pedersen, Marie Sørensen
EP - BP	1940 Erik Pedersen, Birthe Pedersen

Jens Olsen der var gårdens fæster under udskiftningen var blevet pålagt fæste den 16. oktober 1780 efter faderen Ole Jensens død.

Efter udskiftningen var Rønnekilde den største gård i Ramløse, idet jorden blev takseret efter en skala fra 3 - 24, der medførte at jo dårligere jord jo større areal behøvedes for at kunne ernære en familie.

I januar 1784 indgiver Jens Olsen, sammen med fire andre udlodsboender, en klage til Kongen via Rentekammeret. Bønderne klager over deres udlodder, som de ikke kan ernære sig af, men må købe fødekorn. Klagerne medfører nogle skrivelser mellem Rentekammeret og Amtmanden. Amtmanden besigtiger jordene og meddeler 2. juni 1784:

Jeg har undersøgt, hvorvidt de over udskiftningen klagende Bønder, ere virkelige Brøstholdige med de dem tildelte lodder og hvorledes de bedst kunne afhjælpes. Jeg har fundet, at der er 4 af de klagende Bønder, som har Årsag dertil, thi enskønt deres lodder er meget store, er de dog så slette, at de i den Tilstand de er synes ikke at kunde ernære de behøvende Familier.

Jens Olsen og Jens Nielsen's lodder, haver en meget ujævn overflade, høje og til pløjning vanskelige bakker, Jorden er for en stor del meget stendig og ringe, en strækning afomtrent 10 Tønder Land befindes i hver lod næsten uduelig.

Den 15. juni 1784 giver Rentekammeret ordre til at forstærke de klagende udflyttere med det nødvendige korn.

*I haven til Rønnekildegaard står en række sten, der markerer de første seks generationer på gården. På denne sten er initialerne for femte og sjette generation:
JP MS 1910
EP BP 1940.*

Den 5. november 1787 blev Olle Larsen fæster på gården, af hans fæstebrev fremgår det at gården blev fradømt Jens Olsen fordi han ikke kunne betale de skatter og afgifter der blev han pålagt.

Olle Larsen's tid på Rønnekilde varede dog ikke længe, idet både han og konen døde af en smitsom sygdom. Efter Olle Larsen's død var gården igen uden fæster.

På samme tid var Skov-Udskiftnings-Kommissionen ved at inddrage en del af Kagerup og Mårum Byers jorder til skoven. Under Mårum sogn lå den nu forsvundne kulsvierby Trustrup. I Trustrup boede Mads Sørensen, der skulle blive 1. generation af slægten på Rønnekildegaard.

Mads Sørensen, født 1753, på en gård i Ammindrup, blev gårdfæster i Trustrup i september 1784, efter afdøde Jacob Clausen. Den 19. december 1784 giftede han sig med Jacob Clausens enke Bodil Larsdatter, født 1748 i Kagerup. Fra første ægteskab havde hun fire børn, Niels, Ane-Lisbeth, Lars og Ellen.

I oktober 1785 indgik Kommissionen en overenskomst med en del fæstere af gårde og huse beliggende i eller tæt ved Grib Skov, herunder hele Trustrup Bye omfattende Kirke Jord, 4 gårde og 8 huse. De daværende fæster erklærede sig villige til, mod erstatning, at afstå deres derpå havende fæste, dog udbad alle sig underretning et år før de skulle flytte.

Mads Sørensen der var fæster af gård nr. 1, skulle afstå sin gård og som vederlag have 200 Rdr., fri rådgighed over de på stedet værende bygninger og besætning, tilladelse til af benytte de på gårdens grund værende risgærder, samt at anvises byggeplads af samme størrelse på een Byes Jorder, endelig at meddeles Ejendoms Skøde paa den nye bygning og jord imod at svarer sædvanlige afgifter.

Mads Sørensen, der i Ramløse blev kaldt Mads Bakke-mand, var Kulsvier med liv og sjæl. Han gik ikke af vejen for et glas og slog tillige en proper næve.

Rønnekildegård har en parklignende stor have.

1790

Den nøjagtige data for hvornår Mads Sørensen med familie flyttede til Ramløse kendes endnu ikke, jeg har endnu ikke fundet noget fæstebrev. I 1789 påbegyndtes en beregning og opmåling af jordarealer til 15 gårde i Ramløse, som på visse vilkår og bestemmelser, blev indstillet til at få Arvefæste og Skiødebrev på deres gårdene. I indstillingen der er dateret 11. januar 1790 nævnes Mads Sørensen af Rønnekildegaard.

I Kongelig Arvefæste og Skiødebrev af 30. marts 1791, står bl.a. *Vi af særdeles Kongelig Naade herved ganske og aldeles skiøde og afhænde fra Os og Vore Kongelige Arve-Succefforer, til den hæderlige bondemand Mads Sørensen og hans arvinger, den under Cronborg Amt beliggende, og hidertil af ham selv i Fæste havte Gaard i Ramløse Sogn og Ramløse Bye, Rønnekilde Kaldet, af Hartkorn Ager og Eng 6 Tønder, 6 Skiepper, 1 Fjerding-*

kar, 3/4 Album, med al dens Tilliggende, efter den i Aaret 1785 fuldendte Udstykning og Jorddeling.

Skiødet er underskrevet af Kong Christian VII. Gaardens areal var som ved udflytningen fra Ramløse by, 94 Tdl.

I 1802 blev det første stykke jord fraskødet, idet en strimmel langs med Bakkevej blev overdraget til en svigersøn Anders Hansen gift med Ane-Lisbeth Jacobsdatter, deres efterkommere boede på stedet til omkring år 1900.

I 1810 blev et stykke jord langs det nordlige skel fraskødet og solgt, arealet der fik matr. nr. 25 b, blev i 1873 købt tilbage af Rønnekildegaard's daværende ejer Jens Peder Pedersen.

Mads Sørensen og Bodil Larsdatter fik sammen børnene Jacob 1786, Pernille 1791 og Peder 1793. Jacob blev gårdmand i Huseby og gift med Johanne Olsdatter. Pernille blev i 1823 gift med Anders Larsen, de boede i Ramløse. Peder blev 2. generation på Rønnekilde.

I 1810 gik Mads Sørensen og Bodil Larsdatter på aftægt, idet gården blev overdraget til den yngste søn Peder. Bodil døde i 1831, Mads i 1836, begge blev 83 år gamle.

1810

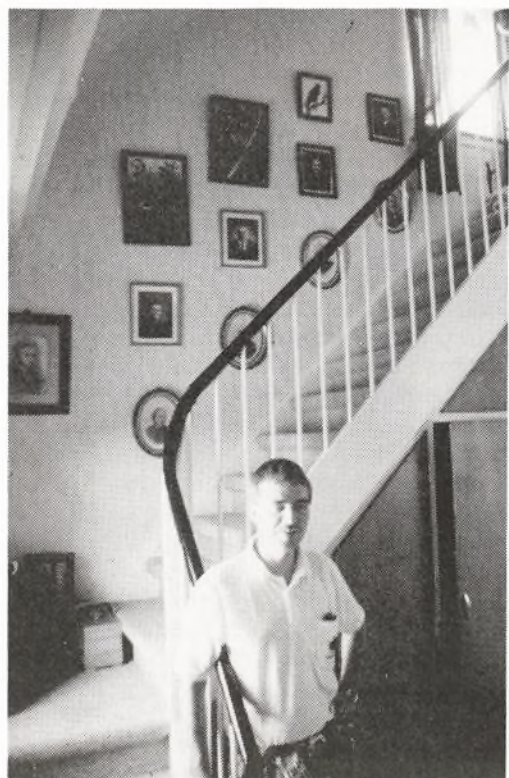
Peder Madsen var kun 17 år, da han den 22. september 1810, fik skøde på Rønnekilde. Han giftede sig med Ingeborg Hansdatter fra Lyngby. De fik 7-8 børn hvoraf kun fem blev voksne. De fem var Søren 1813, Karen 1815, Ane Magrethe 1818, Hans 1820, Marie 1823.

Allerede i 1834 døde Peder Madsen, kun 41 år gammel (2 år før faderen). Enken Ingeborg Hansdatter sad med gården til 1841, hvor en kommende svigersøn flyttede til Ramløse.

1841

Peder Pedersen, født 21. august 1818 på Fiskedamsgård i Laugø, fik den 13. marts 1841 skøde på Rønnekildegård, dog på betingelse af, at han inden udgangen af juni måned, giftede sig med datteren Karen.

Peder Pedersen giftede sig den 4. juni 1841 med Karen Pedersdatter, dermed var betingelsen i skødet opfyldt. De fik fire børn. Jens Peder 1842, Lars 1846, Peder 1847

Gårdens nuværende ejer Bruno Bomholdt værner om sin hobby - slægtsgården. På væggen ses anerne.

Jens Pedersen er i gang med efterårsplojningen.

og Ole 1849. Den ældste søn Jens Peder blev gårdens næste ejer.

Om de øvrige sønner ved vi, at Peder var brødkusk hos møller Madsen, Tofte Mølle. Ole blev ejer af Bryggergaarden ved Helsingø og var i mange år sognerådsmedlem i Helsingø Valby sogneråd. Han blev gift med Birthe Kathrine Bendtsen.

Lars kom som 11-årig på Frederiksborg Latinskole hvorfra han blev student i 1864, derefter læste han filosofikum. Som 18-årig drog han til USA hvor han virkede som farmer, men efter otte år vendte han tilbage til hjemegnen. Han giftede sig med Pauline Louise Nielsen fra Pedershvile, og blev ejer af Annisse Møllegård, som han drev, mens han engagerede sig i politik. Han blev valgt ind i Ramløse - Annisse Sogneråd, Amtsrådet og senere Rigsdagen. Sidstnævnte blev han valgt til i 1901 for Venstre, men ved sprængningen i 1905 gik han med i Det radikale Venstre. I 1906 blev han ikke valgt, men genopstillede i Frederikssund mod forhenværende indenrigsminister Sigurd Berg, det lykkedes Lars Pedersen at vinde kredsen, som han beholdt til han i 1918 trak sig tilbage. Han døde den 24. oktober 1922 på Hillerød sygehus.

På et stykke jord beliggende ved den gamle vej mellem Ramløse og Annisse blev der i 1923 rejst en mindesten over Lars Pedersen. Stenen blev afsløret af forhenværende statsminister Th. Zahle, der sammen med Lars Pedersen var en af udbryderne fra partiet Venstre.

Peder Pedersen døde 3. marts 1858, kun 39 år gammel. Efter at enken Karen Pedersdatter, med hjælp fra sine sønner havde drevet gården i nogle år, fik den ældste søn Jens Peder, skøde på Rønnekilde.

1864

Jens Peder Pedersen overtog gården den 13. november 1864. Han giftede sig med Severine Jensine Larsine Larsen fra Annisse, Gennem årene fik de 11 børn, men nogle døde som små og en søn Søren 1883, døde som 17-årig. De seks der nåede at blive voksne var Maren Ingeborg Petrea 1869, Karen Marie Larsine 1874, Ane Margrethe 1876, Peder 1878, Lars 1881 og Jens 1886.

Den ældste datter Maren Ingeborg Petrea blev gift med Kristian Kristensen der forpagtede Vejby Præstegård. Karen Marie Larsine blev gift med Anders Julius Hansen, ved den lejlighed blev matr. nr. 25 b ved det

nordlige skel igen fraskødet. Ane Magrethe blev gift med barbermester Lars Larsen, der startede barber-salon i Østergade i Helsingø. Lars Pedersen blev gift med Johanne de havde i mange år Munkehøjgård i Ørby. Den yngste søn Jens blev den næste ejer af Rønnekilde

Erik Pedersen (6. generation) fortæller om Jens Peder Pedersen's tid på gården:

»I den tid min Bedstefar havde Gården, ved jeg at der blev gravet Mergel, på det tidspunkt kendte man ikke til Roer i Landbruget, så man havde, hver Sommer en Mark på 10 Tdl. der lå Brak og sommeren igennem gravede Karlene så Mergel, som de kørte ud og spredte på Marken. I samme periode kærnedede man også selv Smør og lavede Ost, og jeg kan huske, at der i en Bakke, lige ved Gården var gravet en Kælder ind i nordsiden af Bakken til opbevaring af Mælkeprodukter med mere.

Med jævne mellemrum kørte min Bedstefar til København på Torvet, hvor han solgte, hvad han havde af varer f.eks.: Smør, Ost, Æg, Kød og Flæsk. Han kørte hjemme fra om aftenen og når han nåede Blovstrød Kro, kom Hestene på Stald og fik Foder og Bedstefar fik Mad i Kroen. Herefter gik det videre mod København, hvor han skulde være tidligt om morgenen. Når varerne var afsat, gik det igen hjemad og efter en pause i Blovstrød Kro, kunne han være hjemme til aften.

Min Bedstefar var meget interesseret i Heste og opdrættede mange gode og fine Frederiksborgere, den samme Hestefamilie beholdt vi på Gården til Traktoren fortrængte den omkring år 1960.

De sidste 8 år Jens Peder havde Rønnekilde forpagtede han den ud til den ældste søn Peder. Derefter blev der igen fraskødet et areal, matr. nr. 25 h, knap 30 Tdl. På dette areal byggede Peder Pedersen gården Godthåb.

Da Jens Peder og Jensine gik på aftægt, i 1910 tog han et lille stykke jord fra, hvor han byggede et hus (nu Huslodden 5). Der boede han til sin død i 1920. Jensine Larsine døde i 1927.

Da der tidligere var solgt en Englod på 4 Tdl. og i 1841 af Peder Pedersen, var udlejet en strandlod for en periode af 99 år med ret til fremleje eller køb, var det kun de sørgelige rester af Rønnekildegård (ca 45 Tdl.), hvoraf de 18 Tdl. var overdrevsjord, der ikke tidligere havde været under plov, samt de gamle bygninger fra 1785, der blev overdraget til den yngste søn Jens.«

*Familieidyl i haven
på Rønnekildegård 1927.
Fra venstre: Erik Pedersen,
gårdejer Jens Pedersen,
Karin Marie Sørensen,
Marie Pedersen med
Børge Pedersen på skødet.*

1910

Jens Pedersen fik skøde på Rønnekilde den 1. april 1910, han giftede sig med Karen Marie Sørensen født 1884 i Tibirke. De fik tre børn Karen 1911, Erik 1914 og Børge 1924.

Karen blev gift med Holger Pedersen fra Annisse, de købte på et tidspunkt Munkehøjgård i Ørby af Karens farbror Lars Pedersen. Børge uddannede sig på Mejeri, men valgte landbruget. Han blev gift med Else Krogh Jensen fra Vestjylland, de købte Vejbygården i Vejby. Erik blev den der skulle føre slægten videre på Rønnekilde.

Jens Pedersen var udlært tømrersvend og havde også været på Jørlunde Højskole. Under 1. Verdenskrig var han flere gange indkaldt til sikringsstyrken, så måtte Marie stå for gårdens drift, bistået af en karl. I årene fra 1914 - 1930 fjernede Jens alle de gamle bygninger fra 1785, og opførte nye og mere rummelige bygninger.

Erik Pedersen fortæller om sin fars tid på gården:

»Dengang var Landbruget mere alsidigt end i vore dage, og der var på Gården både Får, Grise, Køer, Heste

og Høns. Min Far var dog mest interesseret i Køerne og han var en flittig udstiller på Dyrskuerne gennem alle Årene, ligesom han i mange år var Formand for Ramløse Kontrolforening og Ramløse Kvægavlsforening. Besætningen var R.D.M. (Rød dansk Malkerace), gennem årene solgte han mange Kvier og Tyre til Avl. Mælken blev leveret til Skærød Andelsmejeri og Grisene til Frederikssund Andels Svineslagteri. Indtil omkring 1925 kørtes Svinene til Slagteriet med Hestevogn, vi kunde have ca 8 grise på et læs.

I årene efter første Verdenskrig blev der gravet Kalk på et areal i det Nord- Vestlige hjørne af Marken, man fjernede først 1 - 2 spadestik muldjord og herunder lå Kalken i ca en meter tykt lag, nogle steder måske mere. Kalken blev kørt til det modsatte hjørne af Marken, til den Jord som før i tiden var overdrevsjord, og derfor ikke var merglet i Bedstefar's tid. Men det var med mosekalk som med Mergel, der skulde et tykt lag på Jorden og der skulde graves og læsses med spade og skovl.

Alt den tid om vinteren, hvor det var til at køre på Marken kørtes der Kalk og ind imellem, hvis det var for

*Det sidste læs
køres ind - 1937.*

*Middagsmalkning
i marken 1939.*

vådt til at køre, var man i Laden for at tærsk. Der skulde også være tid til at høste Rør. Når der var is på Søen høstede man Rørene, som skulde bruges til vedligeholdelse af Gårdens Tag. Ind imellem skulde der også være tid til at passe Dyrene, så selv om der var to Karle og Husmand var der nok at gøre hele Vinteren.

I Vinteren 1923 kørte min Far og en Karl alle de materialer hjem, som skulde bruges til det nye Stuehus, det foregik med to spand Heste. Tømmeret blev hentet i Tisvilde Hegn, kørt til Ramløse Mølle og Savværk, hvor det blev skåret til og derefter kørt hjem til Gården. Murstenene blev hentet på Mårum Teglværk og Teglstenene blev hentet på Hillerød Teglværk.

Da Jens og Marie gik på aftægt i 1940, købte han en mindre ejendom i Holløse. Han døde allerede i 1943 i en alder af kun 57 år. I 1946 flyttede Marie tilbage til Rønnekilde, hvor hun boede til sin død i 1965.«

1940

Den 11. juni 1940 fik Erik Pedersen, som 6. generation, skøde på Rønnekildegård, han blev gift med Birthe Bomholdt Christensen fra Spørring ved Århus. De fik tre børn Jens Kurt 1942, Aase 1943 og Inga 1945.

Kurt er postbudformand og Byrådsmedlem i Helsingørskommune, bor i Ramløse, er gift med Merethe Vestphal Larsen, har to døtre Jeanette 1965 og Carina 1967. Aase der er ingeniør og aut. kloakmester, bor også i Ramløse med John Andersen, har to sønner Bruno 1963 og Anders 1980. Inga er kontorassistent, bor i Kranzberg i Tyskland, er gift med Ulf Ostertag, har en søn Bjørn 1971.

Erik Pedersen fortæller om sin egen tid på gården:

»Som ung var min store interesse Frederiksborg Heste, men efter at Traktoren havde fortrængt Hestene, kom jeg til at interessere mig mere for Køerne og jeg havde indtil december 1987 en besætning af Sort dansk Malke race og har i 15 år deltaget meget i Kvægavlsarbejdet her i Amtet, valgt ind i Kvægavlforeningens Bestyrelse som repræsentant for den sortbrogede race, et arbejde der har givet mig utallige ture rundt i hele Landet og til Tyskland for at købe avlstyre til Nord-Østsjællands Kvægavlforening.

I den tid vi har haft Rønnekilde, har vi bygget et

mindre stykke til Laden, vi har fjernet tre små ældre bygninger der lå uhensigtsmæssigt i forhold til de øvrige bygninger, som vi iøvrigt har tilpasset efter tidens Krav, det gamle stråtag er udskiftet med fast tag. Stuehuset er moderniseret, der er indlagt vand og centralvarme og indrettet badeværelse. Efter Traktorens indtog omkring 1960, har vi naturligvis også udskiftet alle Redskaber og Maskiner.

Birthe har som hobby og fritidsarbejde interesseret sig meget for Porcelænsmalning og har efter min og mange andres mening drevet det til meget på dette felt. Men også Haven har altid haft hendes store interesse.

I 1977 tog Birthe og jeg, sammen med vores børn, den beslutning, at skulle Gården føres videre i familien skulle vi nok prøve at satse på næste generation. Den 31. 12. 1977 fik Kurt og Aase skøde på hver en trediedel.«

Den 1. januar 1988 overtog Aase's søn Bruno Kurt's trediedel. Den 31. december 1994 fik Bruno skøde på Erik's trediedel, samtidig fik Erik skøde på Bruno's hus i Ramløse.

Der er således foregået et glidende generationsskift, hvor 7. generation ikke i forbindelse med ejerskabet har været bosiddende på Rønnekilde, men deltaget i arbejdet på gårdens efter behov.

1995

Bruno Bomholdt der er handelsuddannet har fuldtidsjob som sælger, han er gift med Jette Andersen der er overassistent på et Bibliotek. Bruno og Jette har to børn Trine 1989 og Sara 1992.

I 1993 opførte vi et nyt maskinhus. Gården drives i dag som fritidslandbrug med kødkvæg og fritgående grise, stalden er i år blevet ombygget til løsdriftstald.

Bruno har altid haft lyst til landbruget, men valgte for en sikkerheds skyld en anden uddannelse. Han håber engang, at kunne leve af gården, kun fremtiden kan vise om dette bliver muligt. Med de markredskaber vi har i 1995, ville gårdens jordtilliggende i 1790 (94 Tdl.) ikke have været for meget.

Beretningen om Rønnekildegård er skrevet af Aase Bomholdt (7. generation) efter oplysninger fundet i Arkiverne og Erik Pedersen's fortælling om livet på gården gennem 3 generationer.

Dyreliv på Stillehavsidyl

Først vil jeg gerne præsentere mig selv. - Jeg hedder Anders Poul Jensen og er søn af Elise & Jens Erik Jensen fra Fjelstrup ved Haderslev.

I juni måned afsluttede jeg mit 6. semester på dyrlægestudiet på Den kongelige Veterinær & Landbohøjskole i København. I 1994 holdt jeg et helt år fri fra studierne, fordi jeg sammen med nogle kammerater havde bestemt mig for at ville ud at rejse. De første 6 måneder blev brugt til at spare penge sammen til ønsketuren - i hverdagen arbejdede jeg på Novo-Nordisk i Gentofte, hvor jeg bl.a. passede sukkersyge rotter i form af daglig indsprøjtning af insulin, og i weekenderne pakkede jeg aviser på det Berlingske pakkeri på Advedøre Holme. - Endvidere modtog jeg 5.000 kr. fra Jens og Anna Jensens fond.

Vi var 3 drenge og 1 pige, som havde valgt at tilbringe et halvt år sammen på farten. I den indledende planlægningsprocedure var vi 100% enige om at turen skulle gå til Sydamerika - nærmere betegnet Ecuador, Peru, Bolivia og Brasilien. Da Rikke skulle arbejde længere tid end os andre, begyndte vores tur godt og vel 3 uger før hendes. Vi tilbragte den første del af turen i Mexico og Guatemala, hvorefter vi fløj ned til Quito, Ecuador og mødtes med Rikke som kom flyvende fra Danmark.

Noget af det første alle 4 oplevede sammen på vores tur, var turen til Galapagos øerne. Galapagosøerne ligger ca. 1000 km vest for den Equadorianske kyst ude i stillehavet. De er en del af Ecuador og har status som nationalpark. Øerne består af 15 store og flere hundrede små øer af vulkansk oprindelse. De nordligst liggende øer skæres af ækvator, men p.g.a. den kolde peruanske strøm kommende fra Antarktis, er vandet forholdsvis koldt. - Dette er faktisk udslagsgivende for, at man kan opleve pingviner så tæt på ækvator. De knap 3 uger vi fik lov at tilbringe på disse fantastisk spændende og unikke øer må betegnes som værende et af højdepunkterne på vores tur. Derfor har jeg valgt i denne artikel at skrive om nogle af alle de vidunderlige oplevelser denne tur i turen har givet mine rejsekammerater og mig selv.

Vi havde hjemmefra bestemt, at vi ville flyve fra byen

Guyaquil til Galapagosøerne, og billetterne var bestilt til lørdag den 10. september kl. 10.00. I dagene inden afgang havde vi opdaget en lille detalje m.h.t. vores flybilletter. - Flyselskabet som vores billetter var bestilt hos fløj ikke til den ø, som der stod på billetten og som var det mest hensigtsmæssige. Så ved en dags traven fra det ene bureau til det andet, fik vi ændret flyselskabet således at vi ville ankomme på den rigtige ø. Dette var kendetegnende for turen, for at vi kunne være sikre på at få det, som vi havde bestilt eller aftalt, blev vi lynhurtig vænnet til at kontrollere alting en ekstra gang.

Flyveturen til øerne varede ca. 2 timer og vi landede på øen Isla Baltra omkring middagstid med et sug i maven og spændte af forventninger. Nu var vi her - på Galapagosøerne, som vi havde talt så meget om siden den regnfulde vinterdag i februar, hvor vi havde bestemt os for Galapagos. Den Københavnske vinter med sine tilsjappede gader og sine korte, mørke og regnfulde dage, som tilbringes i Landbohøjskolens auditorier står i absolut kontrast til »vinteren« på Galapagosøerne. Egentlig har man ikke noget som hedder forår, sommer, efterår og vinter, når man befinder sig så tæt på ækvator. Her tales om regntid og tørketid, hvor regntiden ligger på samme tid som den danske vinter og tørketiden sammen med den danske sommer.

Efter at vi havde fået vores bagage, gik turen i bus over Isla Baltra og ned til en båd, som fragtede os over til Isla Santa Cruz, som nok må betegnes som værende hovedøen. - Sejlturen til Isla Santa Cruz tog ikke mere end en lille halv time og ved ankomsten til øen holdt der en bus, som kørte os til Puerto Ayora. Puerto Ayora er øens største by med ca. 4-5000 indbyggere. Turen dertil tog ca. et par timer. På turen kørte vi først igennem et meget godt landskab, men som vi bevægede os højere op blev vegetationen tættere og mere grøn for derefter at aftage igen, som vi nærmede os Puerto Ayora.

Vi fandt et hotel - vandrerhjem er nok mere beskrivende, men da vi ikke havde planer om at bruge alt for megen tid på værelserne, var en seng med rent linned samt et brusebadeværelse alt, hvad vi behøvede. Efter indlogeringen skulle vi ud og se os lidt om, og allerede efter en halv dag på øerne fik vi dets højest usædvanlige dyreliv at se. Vi gik forbi huse, som lå helt ud til vandet, og på deres terrasser lå havleguaner og soledede sig. En fiskehejre sad på rækværket, og et par pelikaner sad på taget og spejdede ud over havet. Derude over vandet

kunne man se forskellige havfugle svæve rundt for pludselig at styrtdykke efter fisk.

Vi gik en tur i Charles Darwin centeret, hvor man »producerer« flere forskellige slags skildpadder til senere udsætning. De største af skildpadderne kunne være over 1 meter lange og 1/2 meter høje - et imponerende syn, og når man kløede dem på halsen, strakte de den, som om de nød det i fulde drag.

Vi havde intet arrangeret fra fastlandet af, men vidste, at vi gerne ville på en rundtur mellem nogle af de andre øer. Rundturen til de øvrige øer foregår ved at man lejer en yacht for en vis periode og bestemmer så, hvor man vil sejle hen. For at kunne få lov til at gå i land på nogle af de øvrige øer kræves en guide.

Der eksisterer selvfølgelig stor variation mellem de enkelte både og de enkelte guider, for selv om turselskabet siger, at guiden taler engelsk, kan man godt være udsat for, at vedkommende kun kan sige »hello my friend, how are you?«.

Efter nogle dages ophold på øen (stadig Isla Santa Cruz) mødte vi andre rejsende, som også søgte en turbåd. Tiden, hvor vi befandt os på øerne, var ikke i turistsæsonen, og med en gruppe på 17 mennesker fra hhv. Wales, Israel, USA, Tyskland, Polen og så naturligvis Danmark kunne vi få arrangeret en god tur på en rigtig god båd til en billig penge.

Vi havde bestilt en tur på 7 dage, hvor det ville være muligt at komme rundt og se et varieret dyreliv, hvilket vi så sandelig også gjorde. Vi så i massevis af søløver, som vi kunne komme ganske tæt på. Vi måtte dog ikke røre dem af hensyn til smittefare begge veje hhv. dyr til mennesker og omvendt. Nogle steder var vi ude og svømme sammen med søløverne, som med deres store brune øjne og nysgerrige væsen, slet ikke var til at stå for, når de cirkledede rundt om én i vandet. En enkelt gang, hvor jeg var ude at snorkle, kom der en lille pingvin svømmende lige ind foran mig. Det at snorkle er en helt ubeskrivelig oplevelse - bare det at komme 10-15 cm under vandoverfladen, og så stadig kunne se klart. Det åbner en helt ny verden. En havleguan som kravler rundt på bunden og »græsser«, pausefisk og koraller i alle mulige farver og afskygninger - Christian og Anders var endog så heldige at opleve hajer, som heldigvis var ganske ufarlige.

Når vi gik på land på de forskellige øer, så vi redeliggende fugle, albertrosser med deres kæmpe store vingefang sætte af fra de stejle klippevægge, og derefter kunne de opholde sig op til flere år på havet. Fregatfugle, hvor hannerne har en rød pose under næbbet, som

de puster op til ære for hunnerne. Hannerne bygger reden og sidder så med oppustet næbpose alt imens hunnerne cirkulerer rundt oppe i luften. Hvis hunnen finder hannens næbpose stor og tiltrækkende lander hun og inspicerer reden. Hvis denne er acceptabel fortsætter seancen, men hvis ikke den opfylder hannens krav, letter hun igen og søger videre efter en ny mage.

På vej tilbage til Puerto Ayora skete nok det ultimative. Som vi står der og spejder ud over vandet og snakker om hvilken fremragende tur, det har været, ser vi noget bevæge sig i horisonten. Som vi kommer det nærmere, og det kommer imod os, kan vi se, hvad det er. En kæmpe stor flok delfiner - vi er simpelthen vildt begejstrede. Delfinflokken, som består af 100-200 individer kommer lige imod båden, vender rundt og følger båden i ca. 1/2 minut, hvor vi tydelig kan høre dem »snakke« med hinanden, for derefter at vende rundt igen og svømme væk fra båden. Jeg var simpelthen så overvældet, at jeg kun nåede at tage et enkelt billede, som jeg først fik knipset, da flokken var på vej væk igen.

Efter at være kommet tilbage til hovedøen igen, tager vi et par »fridage«, hvor der bliver læst bøger, skrevet breve og en et par enkelte ture til stranden. Stranden nær Puerto Ayora er en oplevelse for sig selv. Man går derned langs en sti, hvor der på begge sider står kaktus på op til 5 meter i højden. Når man så kommer frem til den sidste bakketop og ser havet, bliver man nød til at stoppe op og tage et par dybe indåndinger for at kunne nyde synet optimalt. Et hav med hele den blå farveskala fra lys til tyrkis til mørkeblå yderst ude. Enkelte pelikaner flyver få centimeter fra vandoverfladen hen langs stranden, et par havleguaner kommer svømmende ind fra havet og vralter gennem det kridhvide sand og op i den nærliggende bevoksning, hvor de i fred og ro kan ligge og sole sig. Når man går hen langs stranden, findes i hundredvis af postkasserøde krabber, som når man er 2-3 meter fra dem styrter ned i deres gravede huller, for igen at dukke frem når man er gået forbi dem.

For enden af stranden findes en lille indsø, hvor en mæt og veltilpas fiskehejre står på en sten og end ikke gider tage notits af de tusindvis af små bitte fisk som svømmer rundt i vandet.

Efter 2½ uge på Galapagosøerne tog vi tilbage til fastlandet, hvor turen fortsatte gennem det øvrige Ecuador, sydpå til Peru og Bolivia for til sidst at tilbringe 11 dage i Brasilien, hvor vi havde bestilt hjemrejsebillet fra Rio De Janero. Turen varede godt og vel 5 måneder i alt, og indeholdt mange højdepunkter, hvor Galapagos var et af dem. Hvis man er til spændende oplevelser, hvor man kan komme ganske tæt på et meget specielt dyreliv, kan en tur til denne del af kloden varmt anbefales.

Birket

I Tårs sogn i Vendsyssel ligger gården »Birket«, som i mere end 300 år har været i slægtens eje, først som fæstegård og siden 1794 som selvejergård. »Birket« hed tidligere »Nørre Birken« eller blot »Birken«.

Det er ikke muligt at følge Birkets historie længere tilbage end 1688, da ældre oplysninger ikke eksisterer.

Første konkrete oplysning er at Thyge Pallesen i 1688 fik fæstebrev på gården, men om han var i familie med de tidligere fæster, eller han overtog gården uden tilhørsforhold, kan ikke afgøres.

I 1710 døde Thyge Pallesen og datteren Karen Thygesdatter, der var gift med Willars Sørensen overtog gården, som de sad med til 1735, da sønnen Jens Willadsen fik den i fæste. Efter hans død i 1759 sad enken med fæstegården til sønnen Willars Jensen kunne overtage fæstebrevet. Det skete i 1773.

Den 13. juni 1794 fik Willars Jensen skøde på gården af Marcus Gøie Rosenkrantz til Lerbæk og Skaarupgaard.

Om den følgende handel fortæller arkivar Sigurd Jensen, Landsarkivet i Viborg: »Jesper Jensen købte gården 26. maj 1808. I skødet angives gårdens hartkorn som ager og eng, 1 td. 7 skp. 1 fkr. Ganske det samme hartkorn ager og eng har gården i Matriklen 1844. Skovskylden er mindsket fra 1808 til 1844 (fra godt 5 skpr. til godt 2 skpr.).

Jesper Jensen købte gården, der dengang kaldtes »Nørre Birken« af Willads Jensen. Skødet oplyser intet om, hvorvidt køber og sælger var i familie med hinanden.

Jesper Jensen blev gift med Zidsel Jensdatter fra Nørre Birken 30. oktober 1805. Den ene af forloverne

SLÆGTSTAVLE der viser slægtsskabet ved ejerskiftet 1808:

Jens Willadsen Ejer af Birket 1735-1773	~	Zidsel Larsdatter
Marens Jensdatter	~	Willads Jensen Ejer af Birket 1773-1808
Jens Nielsøn	~	
Zidsel Jensdatter	~	
Jesper Jensen 1769-1855 Ejer af Birket 1808-1843		

var Willads Jensen fra Nørre Birken. Af navnene kan man se, at hverken Jesper Jensen eller Zidsel Jensdatter er børn af Willads Jensen. Der er altså ikke tale om, at gården i 1808 overgår til den lige slægtslinie. Meget tyder imidlertid på, at der er et vist slægtsskab mellem den nye ejer og den gamle - eller snarere mellem den nye ejers kone og Willads Jensen. Som nævnt var Willads Jensen forlover ved Jesper Jensen og Zidsel Jensdatters bryllup. Ved et af deres børns dåb var han fadder, og en søn blev kaldt Willads. Hans kone hed Zidsel ligesom Jesper Jensens kone.

Willads Jensen var født 18. maj 1739 i Tårns som søn af Jens Willadsen og Zidsel Larsdatter i Birken. Willars Jensen døde i Tårs 26. januar 1821.

Jesper Jensens kone - Zidsel Jensdatter - var fra Fuglsang i Åsted sogn. Hun blev døbt 3. august 1783. Hendes forældre var Jens Nielsen og Maren Jensdatter. En af hendes faddere var Karen Jensdatter fra Birken i Tårs sogn.

Nu havde Jens Willadsen og Zidsel Larsdatter en datter Maren, døbt den 29. oktober 1747 i Tårs. Meget tyder på, at det kan være hende, der blev gift med Jens Nielsøn. Vielsen har ikke været til at finde.

Hvis dette er rigtigt, var Jesper Jensens kone altså en søsterdatter af den forrige ejer.

Zidsel Jensdatter døde i Tårs 23. februar 1855. Hen-

*Birket 1995.
Ingrid, Susanne
og Arne Birket
Pedersen.*

Birket som den ser ud med de nye udlænger, der blev opført efter branden i 1990.

des mand - Jesper Jensen, var død ti dage i forvejen. Han var døbt 5. november 1769 og søn af Jens Jespersen og Anne Simonsdatter af Vester Møllerup i Jerslev sogn.»

Næste generation kom til i 1843, da Willars Jespersen fik skødet.

Han var 30 år gammel ved overtagelsen af gården. Han blev senere gift med den 12 år yngre Sidse Marie Jensdatter.

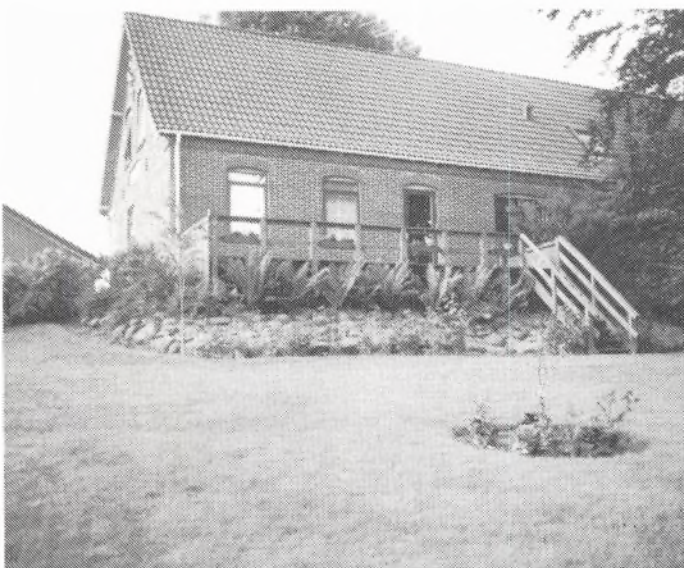
De drev gården i 46 år indtil de i 1889 afstod den til datteren og svigersønnen - Mette Marie Willadsen og Anton Pedersen.

I folketællingen fra 1890 står: »Anton Pedersen, 30 år gammel, født i Ugilt, gårdejer. Mette Marie Willadsen, 27 år, født i Tårs, og endelig Kirstine Marie Pedersen, som var født 3. december året før«.

Senere fulgte sønnen Christian Willars Pedersen, som i 1923 blev ejer af Birket, og sammen med hustruen Juliane, sad de på gården indtil 1965, da Ingrid og Arne Birket Pedersen (svigerdatter og søn) overtog den gamle slægtsgård.

Nu står familien foran et nyt generationsskifte, idet datteren Susanne Birket Pedersen er landmand, og efter i flere år at have været fodermester i svinebesætninger, er hun nu fodermester for Birkets 60 malkekøer.

Landbruget på Birket omfatter 77 ha, hvis drift er baseret på 60 malkekøer. Der indkøbes årligt 100 kalve,

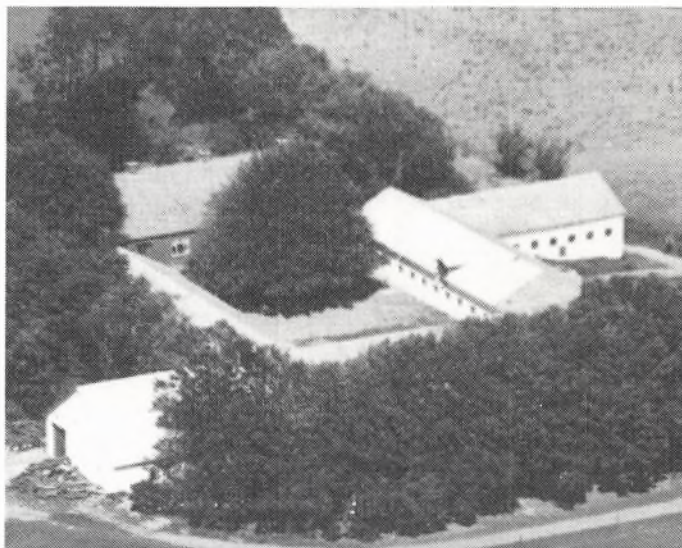
Stuehuset set fra haven understreger det meget bakkede landskab.

som bliver fodret op til slagtning. - Af de 77 ha er de 10 ha skov.

Stuehuset er opført i 1909 og ligger smukt i det bakkede landskab. Udlængerne er opført i Ingrid og Arne Birket Pedersens tid.

I 1969 opførtes en ny kostald og i 1973 fulgte et maskinhus.

I 1990 brændte de 3 udlænger. Familien på den gamle slægtsgård valgte at få opført nye længer i den gamle stil og på de gamle fundamenter. Så selvom man kommer til Birket, virker det ikke moderne, men smukt og meget vellykket.

Ældre luftfoto af Birket.

I 1961 fortalte Chr. Houbjerg om ulve i Vendsyssel i en kronik i Ålborg Stiftstidende. Denne beretning har også noget med Birket at gøre. Houbjerg fortæller:

Det passerede en vintermorgen for godt 200 år siden. Manden i gården »Birket« nær Klosterskoven i Vendsyssel kom ud for at fodre sine heste. Han gik først ind gennem laden for at se til en hoppe, der gik med føl. Dyrene gik løse i en følsti, der var indrettet for lejligheden. Manden havde på fornemmelsen, at der var noget usædvanligt på færde, for han havde hørt, at hoppen var urolig.

Da han kom ind i følstien, kunne han straks af det kolde gennemtræk forstå, at det hul i den lerklinede lademur, der havde været stoppet til med hø, ikke alene var åbent, men at det også var udvidet så meget, at et

*Birket omkring
århundredskiftet.*

menneske med nød og næppe kunne kravle igennem det. Men hvem skulle ha' fundet på at bryde ind i hans følsti? Havde der været hestetyve på egnen, kunne disse jo let have skaffet sig adgang til stald og lade gennem dørene. Manden forsøgte at berolige sine dyr, og det lykkedes da også ved hjælp af et godt foder.

Så gik manden selv ind for at spise sin davre. Opklaringen af det passerede måtte vente, til det blev lyst.

Løsningen kom, inden manden havde forladt det lune køkken, hvor han havde indtaget sit morgenmåltid. Han søn viste sig i døren til frameset med noget mærkeligt ubestemt i sine hænder. Var det et dyr - eller hvad?

»Ved I«, sagde den unge mand til sin far, »at der har været ulve i gården i nat?«

Faderen rejste sig opkræmt og gik hen til sønnen for sammen med ham at undersøge det stykke blodige skind, de havde for sig.

Der var ingen tvivl. Det var et stykke af en ulveham

bidt af en ulvs krop af hoppen, der i kamp med rovdryet havde forsvaret sit føl.

Skindstumpen var fundet i følstien, hvortil dyret havde skaffet sig adgang gennem hullet i væggen.

Et oldebarn af manden, hvis hoppe jog ulven på flugt, hed Annemarie Villadsdatter. Hun var født i den samme gård, og da hun blev gift med Jens Jespersen, kom de to til at bo i »Stenskrog« i Torslev sogn. En sønndatter af dette ægteskab bor nu i Helligåndsklosteret i Ålborg, og det er hende, der fortæller historien, sådan som den er blevet fortalt gennem seks slægtsled.

Alt dette er nu på så lang afstand, at få eller ingen skænker det nogen tanke, at vore forfædre seks-syv led tilbage måtte regne med den fare, det var at disse frygtede rovdyr strejfede om i skovene, på markerne og helt ind i gårdene, ja endog - som her fortalt - helt ind i en følsti. Derfor kunne man nok ønske, at stumpen af ulvehammen fra hin natlige kamp mellem en hoppe og en ulv, eller måske flere, er havnet på et nordjysk museum som om minde om denne tildragelse.

Den 7. december 1995 fylder

Jens Kristian Nielsen,
Toftegaard i Vroue

75 år

Fødselaren er formand for Dansk Slægtsgårdsforenings Midtjysk Kreds og medlem af Slægtsgårdsforeningens hovedbestyrelse.

Jens Kr. Nielsen var blandt initiativtagerne, da den gamle Viborg Amtskreds blev reetableret og fremstod som Midtjysk kreds.

Siden reorganiseringen i 1989 har Jens Kr. Nielsen været kredsformand, et hverv han er ved at forlade.

Jens Kr. Nielsen er en dygtig forhandler, og der er stor respekt for hans dømmekraft.

Han har været sognerådsformand, amtsrådsmedlem, skatterådsformand, vurderingsinspektør for Kreditforeningen Danmark, næstformand for Forsikringsselskabet Tryg og bestyrelsesformand for Skive Sparekasse, for at nævne nogle af Jens Kr. Niensens tidligere tillidshverv. - Tillykke!

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejere Sylvia og
Jørgen Christensen,
»Ettebjerggaard«,
Egeskovvej 20, Guderup,
4700 Næstved

Godsejere Birgitte og
Niels Boserup,
»Saltofte Gods«,
Saltoftevej 7, 4470 Svebølle

Fru Katrine Hansen,
Kærvangen 24,
Turup, 5610 Assens
Fru Ingeborg Jensen,
Baunevej 19,
Sandager Næs, 5610 Assens

Gårdejere Helle og
Claus Buch Hansen,
»Skelmosegaard«,
Skelmosevej 27,
5884 Gudme

Elizabeth Hjorth,
Strandvejen 16 B, 2.th.,
København Ø

Gårdejere Ally og
Herman Dyhr Nielsen,
»Popholt«, Ørbækvej 57,
5892 Gudbjerg

Gårdejere Lisbeth og
Jørgen Rasmussen,
»Gamborg Strandgaard«,
Østerbyvej 20, Gamborg,
5500 Middelfart

Gårdejere Jonna og
Poul Anders Andersen,
Vilstrupvej 20,
Jerlev, 7100 Vejle

Gårdejere Inga og
Laust Madsen,
»Brogaarden«, Korupvej 24,
Veddum, 9560 Hadsund

Gårdejer Ove Såby Vinter,
»Vinterseje«, Elbækvej 65,
Aggestrup, 8700 Horsens

Gårdejere Karen og
Frøde Christoffersen,
»Vork Østergaard«,
Vorkvej 93, 6040 Egtved

Returadresse: Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte

Understøttelsesforeningen

Slægtsgårdsarkivets arkivar har gjort redaktionen opmærksom på, at der findes en meget interessant forening med det vanskelige navn: »Understøttelsesforeningen for jydsk landmænd og deres efterladte«.

Foreningen udbetaler stadig summer til enker og enkers børn, men er også en kulturhistorisk forening, da der hvert år afholdes en velbesøgt udflugt til et sted, der normalt ikke er adgang til for offentligheden.

Formand for »Understøttelsesforeningen« er kammerherre, godsejer C.W. Obel, Haxholm. Forretningsfører er Werner Houlberg, Gl. Kirkevej 14 F, 8530 Hjorthøj, tlf. 86 22 63 95.

Om »Understøttelsesforeningen« fortæller Werner Houlberg:

I 1881 blev en del godsejere og større proprietærer enige om at danne »UNDERSTØTTELSESFORENINGEN FOR TRÆNGENDE JYDSKE LANDMÆND OG DERES EFTERLADTE«, som startkapital indbetalte hvert et beløb på ti kroner. Hen ad vejen tilgik der foreningen flere frivillige beløb, således at der i 1887 kunne udbetales hjælp til 28 personer, som hver fik 200 kroner. I mange år fortsatte man med kontingentet på de ti kroner årligt eller ethundrede kroner een gang for alle, og selv om foreningen både fik gaver og blev testamenteret adskillige midler, var der efterhånden så mange ansøgere, at det først var under anden verdenskrig, man igen kom op på at udbetale 200 kroner årligt. Medvirkende hertil var, at foreningen arvede gården Langager efter proprietær Lerche.

Det har selvfølgelig været nødvendigt med vedtægtsændringer i årenes løb, udadtil blev ordet »trængende« fjernet, idet man fra starten mest tænkte på enker og på den tid sikkert også de ugifte døtre.

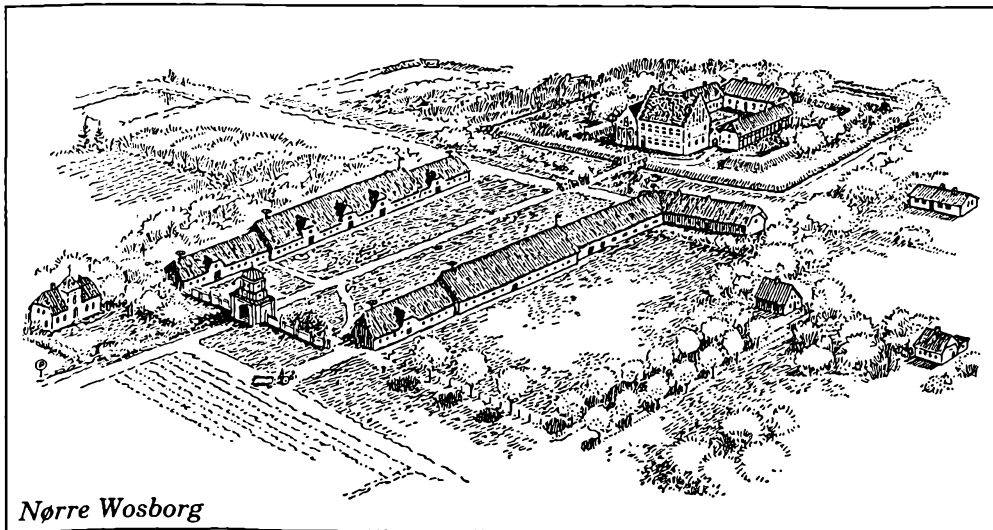
I de glade 60'ere blev behovet et andet, staten sikrede nogenlunde, at ingen led nød - men selv i dag ligger mange af de mindste indtægter lige ved grænsen, og skal der bruges noget udover det daglige, opstår der ihvertfald et behov. Heldigvis er antallet af ansøgere af en størrelsesorden, så der kan uddeles portioner på 5-6.000 kr. årligt. Som alle andre er foreningen for fem år siden blevet skattepligtig efter nærmere regler. Men da det vist ikke kan være vores opgave at forære staten penge, har vi i stedet i år udbetalt det »opsparede« skattebeløb som ekstraordinær bevilling, hvorved den samlede udbetaling til ansøgerne kommer nær de 200.000 kr. for 1995.

Foreningens årlige generalforsamling med udflugt foregår altid i det jydsk. Desværre kan man sjældent forudse, hvilke mål der giver det største deltagerantal, enkelte er man dog sikre på, vil samle mange deltagere. Her kan nævnes Friisenborg og Schackenborg. Men en stor overraskelse var det, at der også til Nørre Wosborg i den vestlige del af Jylland kunne tælles omkring hundrede deltagere. En anden af de ligeså godt besøgte ture var Tofte Skov i Vildmosen. Blandt de mere utraditionelle kan nævnes turen til Samsø, hvor man på den mindste Hou-færge måtte holde bestyrelsesmøde i en sidegang.

I dag, hvor foreningen hedder »UNDERSTØTTELSESFORENINGEN FOR JYDSKE LANDMÆND OG DERES EFTERLADTE«, er foreningens medlemmer fra alle dele af landbruget og ikke som fra begyndelsen kun for storbrugene. Men heldigvis er slægtsbegrebet levet videre i foreningen, hvilket har givet et godt rygstød, udover det økonomiske.

Foreningen skal, som alle andre, af og til gerne have flere medlemmer, især af den yngre generation. Det er vel egentlig billigt for 50 kr. gennem 15 år at kunne tænke både på familien og sig selv.

»Understøttelsesforeningen for jydsk landmænd og deres efterladte« er ikke kun et socialt selskab med understøttelse for øje af uheldigt stillede landmænd i Jylland. Selskabet er socialt engageret og holder hvert år en velbesøgt udflugt, hvor man ser et kulturhistorisk sted. Foreningen har besøgt herresædet Schackenborg, hvor der ellers ikke er offentlig adgang, men også den vestjyske herregård Nørre Wosborg blev et tilløbsstykke.

Nørre Wosborg